

Αρ. ειδ. 6098

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΑΠΑΝΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ — ΑΡΘΡΑ — ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

(1897 — 1907)

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ

ΔΥΟ ΑΠΟΛΟΓΙΕΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΜΠΙΡΗΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

·Η αληθινή ποίησις θάλεγα πώς δὲν πρέπει νὰ εἶναι παρὰ σύντριψμα· στοχασθῆτε τὰ λεγόμενα «ἔμμετρα διηγήματα» καὶ τοὺς λόγους μὲ τοὺς δεκαπενταυλλάβους καὶ τὶς ρίμες, κι ἀγ μπορῆτε μὴ γελάτε. Γι' αὐτὸς μερικὰ ἀπὸ τὰ «Συντρίματα» τοῦ κ. Μαλακάση, — τεχνικὰ συντρίμματα σὰν τὸ χρῶμα τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ κατερειπωμένου ποὺ ἐπιτηδεύονται μερικοὶ ζωγράφοι στὶς νέες εἰκόνες τους — εἶναι ἀφογα καλλιτεχνήματα: λ.χ. αὐτά: «Στὴν ἀμμουδιὰ τὴν ἄκαρπη», «Ολοὶ θὰ τρελλάθηκαν», κ' ἔκεινο τὸ μαγευτικὸν «Ἄραχνιασαν τὰ παραθύρια μας». Δὲ μπορῶ νὰ κρύψω πώς μερικοὶ στίχοι τῆς «Ζωῆς καὶ τοῦ Θανάτου» μοῦ ἀφησαν ζωηρότερην ἐγτύπωσην ἀπὸ τὴν «Νοσταλγία», πώς ἀπὸ τὰ «Τραγούδια τῆς Λίμνης» πολλὰ μὲ δλη τὴν μελωδικὴν τους στιχουργία, δὲν ἔχουν τίποτε ξεχωριστό, καὶ πώς πρέπει νὰ σταθοῦμε στὸ «Ἄσμα Ἄσμάτων», — ταιριαστότερα θὰ ἔπρεπεν ίσως νὰ βαφτιστῇ «Φαρμακεμέγα τραγούδια», — γιὰς νὰ χαροῦμε μιὰν ἔμπνευση συγχρατητή, μουσικοὺς μαύρους ίσκιους ἀπάνου σὲ λευκὰ ἀνάγλυφα, παραμύθια τῆς ἀγάπης, σύμβολα τοῦ Θανάτου, εἰκονικὲς ποικιλωδίες τῆς Ζωῆς ἀπάνου στὸ μοτίβο «Ἔρως καὶ Χάρος πάντοτε δουλεύουν ἐδῶ κάτου». Τὸ «Ἄσμα Ἄσμάτων» μᾶς τραβάει μακρυὰ ἀπὸ μιὰν εὔκολη περιπάθεια ποὺ κάποτε ξεγελάει καὶ παρασύρει τὸν κ. Μαλακάση, ὅσο ποὺ φτάνουμε στὸ «Δάσος», τὸ ἀριστούργημα τῆς μικρῆς συλλογῆς, χρωματισμένο μὲ δλο τὸ μυστικὸ φωτοσκίασμα μερικῶν γερμανικῶν τραγουδιῶν τοῦ Οὐλανδ καὶ τοῦ Ἀϊγε. Καὶ συλλογίζομαι τώρα πώς, ἀντίθετα πρὸς τὸ ποίημα τοῦ «Δάσους» ποὺ ἔγινε δρόμος, ἡ ποίησις τοῦ κ. Μαλακάση μοῦ φαίγεται σὰν ἔνας δρόμος ποὺ ἀγάλια ἀγάλια γίνεται δάσος, καὶ ποὺ δὲ μένει, γιὰς νὰ τελειωθῇ ἡ δμορφάδα της, παρὰ τὸ γροίκημα τῆς παρθενικῆς ἀρπας μέσον ἀπὸ τὰ πράσινα βάθη της.

4

Παύλου Νιρβάνα: «Ἡ Φιλοσοφία τοῦ Νίτσε».

·Ο Γερμαγὸς ποιητὴς φιλόσοφος Νοβαλῆς κάπου εἶπε πώς ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ ποίησις μέρα μὲ τὴ μέρα φέργονται δλοένα νὰ συγχωνευθοῦν. Τοῦ «φερσίματος» αὐτοῦ πολύχροτο παράδειγμα στὸν καιρὸ μᾶς ἔχομε τὸ «Ζαρατούστρα» τοῦ Νίτσε. Γι' αὐτὸς ἔγας κάποιος λόγος

περὶ τοῦ Νίτσε, ποὺ γὰ μᾶς δίνῃ μιὰ κάποια ἰδέα τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἔργου ἔκείγου, δχι μόνον ταιριάζει σὲ κάθε ὅργανο δημοσιότητος ποὺ ἔγδιαφέρεται· γὰ καθρεφτίζῃ τὸ μεγάλο, γύρω στὸν κόσμο, κύκλο τῶν μεγάλων ἰδεῶν, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ταιριάζει στὴν «Τέχνη», ποὺ προορισμός της δὲν εἶναι γὰ διασκεδάζῃ τὸ λεγόμενο «Κοινὸν» μὲ τὰ κατακάθια τῶν λογίων τῆς γνωστίγας καὶ τῶν ἔραστῶν τῆς ρουτίγας, ἀλλὰ γὰ μυρίζεται καὶ γὰ δρέπη τῶν ιδεῶν καὶ γὰ περισυγάζῃ στὴν αὐψέλη της, ὅπως κι δσο μπορεῖ, καλλιτεχνικὸ μέλος. Μὲ τέλειο τὸ μᾶς γὰ ἐγκωμιάσωμεν ἔργο ποὺ πρωτοφάνηκε σ' αὐτὸν τὸν τίτλο τῆς στήλες συνταγμένον ἀπὸ συνεργάτη τῆς «Τέχνης» πολύτευος· ἀλλὰ καὶ δὲ πιᾶς ἔρχεται· καλὰ γὰ μὴν διμολογήσουμε πώς «τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς τὸ ταπεινὸν ἀνακάτωμα μέσα στὸ πολύγλωσσὸ τῆς Νιτσιακῆς φιλολογίας» — κατὰ τὸν ἴδιο λόγο τοῦ κ. Παύλου Νιρβάνα — καθώς καὶ σὲ κάθε ὑψηλῆς φιλολογίας, πρέπει γὰ εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα καθήκοντα φύλλου καθώς ἡ «Τέχνη» καὶ πώς ἡ φωνὴ αὐτὴ δὲ μποροῦσε γὰ διγῇ καθαρώτερα καὶ καταληλότερα παρὰ ἀπὸ πνεῦμα νέου λογοτέχνη σὰν τὸν Παῦλο Νιρβάνα, μαζὶ παρατηρητικὸ καὶ δημιουργικό, ἀνοιχτὸ καὶ στῆς Ἐπιστήμης τὰ ἀναλυτικὰ ἔπισκεπάσματα καὶ στῆς Ποιήσεως τὰ μυστηριώδη συνθέματα. «Ἐπειτα ἡ ποιητικὴ φιλοσοφία τοῦ Νίτσε ἔχει μιὰν ἀλλη χάρη, ἐγχωριστή, γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ κόσμο, τὸν κόσμο ποὺ ἀντιλαμβάνεται τὰ ἐθνικά, κάπως διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς λογοκόπους τῶν συλλαλητηρίων. Μᾶς θυμίζει, σύμφωνα πάλι μὲ τὸ γέμο τῆς «αἰωνίας ἐπιστροφῆς», τοὺς μεγαλοφάνταστους καιροὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, ποὺ φιλοσοφία καὶ ποίησις ἦταν ἐνα ταῖρι θαυμαστὸ διαμαντοδοτεῖμένο ἀξεχώριστο μέσα στὰ φιλοσοφικὰ ποιήματα ἢ στὰ ποιητικὰ φιλοσοφήματα — δπως θέλετε — τοῦ Ξενοφάνη καὶ τοῦ μεγάλου Ἐμπεδοκλῆ, τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοῦ Πλάτωνος. Ποιήματα καὶ φιλοσοφήματα, ποὺ πρῶτα πρῶτα μίλησαν δχι στὰ τυφλὰ σκλαβωμένα πλήθη, ἀλλὰ στὸ διαλεχτὸ λαὸ τῶν ἐλευθέρων δυνατῶν.